

Dem wolgebornen unserm freuntlichen lieben Bruder,
Herrn Johan, Graffenn zu Nassau, Catzenelnbogen,
Vianden und Dietz, etc.

4 October 1574

XI

Toelichting

Dit is de klassieke brief na Leiden's ontzet. De Prins had den stoot gegeven tot het doorsteken van de dijken wat met groote moeilijkheden gepaard was gegaan, ook al om het lijdelijk verzet van de boeren. Fruin, in zijn bekend artikel, „Het beleg en ontzet der stad Leiden”, Verspreide Geschriften, deel II, bldz. 389, laat uitdrukkelijk zien hoeveel geringer de kans van succes voor den opstand zou zijn geworden, als Leiden verloren zou zijn gegaan.

Op te merken valt dat dit een Duitsche brief is, terwijl de Prins zèlf niet gaarne Duitsch schreef. Aan de redactie van dezen heeft hij zeker een groot aandeel gehad.

Unser freundlich dienst und wass wir sonst mehr liebs und guts vermögen zuvor.

Wolgeborner freuntlicher lieber Bruder,

Ewer L. sollen wir hiemitt nit verhalten, wie das wir von der gnaden Gottes nach gehalter grossen sorg, mühe und arbeit gesterigs tags umb 9 uhren vor dem mittagh die statt von Leyden nit ohne mercklichen abbruch und schaden des feindes, welcher auss allen schantzen sehr spöttlich gewichen und dieselben verlauffen, entsetzt und wiederumb mitt nottürfftigen victualien versehen, dafür wir dem Allmechtigen lob und dank sagen. Wiewol nhun wehrender belagerungh, wie man sagt, mehr den in die 6 oder 8 tausent sehlen an der pestilentz und sonst gestorben sein sollen, seindt wir doch auss allerhandt uhrsachen vorhabens unss noch heut darein zu begeben und das, damit die guten leuth ein bessern mued schopffenn und sonst all andere sachen in mehrer richtigkeit und ordnung gebracht werden möchten. Der tröstlichen zuversicht des Allmechtig werde unss wie biss anhero gnediglich bewahren und für gefahr behüten werden, in dessen gnadensreichen schutz und schirm wir Ewer L. neben derselben gemahl ¹⁾ hiemitt befhlehn, mitt bitt, Sie wollen unss der khürtze, auch bei der wolgebornen etc. unser freuntlichen lieben fraw mutter und andern, neben vermeldung unserer dienst und grusess und unseres nit schreibens halben entschuldiget nhemen.

Datum Delfft den 4ten Octobris anno etc. LXXIII.

Von Gottes gnaden Wilhelm Printz zu Uhanien, etc., graff zu Nassau Catzenelnbogenn, etc.,

E. L. dinstwilliger bruder,

Wilhelm, Printz zu Uranien

[P.S.] Ewer L. khunnen wir nit gnügsamb schreiben wass

grosse freudt under dem volckh des entsatzes halben alhie gewesen,
also das wir verhoffen sie werden fürbass mehr fürsichtiger sein,
auch das dieselbe unss von Gott gegebene victoria ausserhalb
dessen sonst viel frucht schaffen werde.

¹⁾ Elizabeth, gravin van Nassau, geboren gravin van Leuchtenberg.

Onzen hooggeboren welbeminden Broeder, Johan, Graaf van Nassau, Katzenelnbogen, Vianden en Diest, enz.

Wij verzekeren U in de eerste plaats van onze dienstvaardigheid en van onze goede en vriendelijke gezindheid.

Welbeminde Broeder,

Wij willen U bij dezen niet verzwijgen dat wij, door Gods genade, na groote zorg, moeite en inspanning, gisteren om 9 uur in den voormiddag, niet zonder aanzienlijk nadeel en schade voor den vijand, die zeer smadelijk uit alle schansen geweken en weggelopen is, de stad Leiden ontzet en wederom van de noodzakelijke levensmiddelen voorzien hebben; de Almachtige zij hiervoor geloofd en gedankt. Hoewel nu, naar verluidt, gedurende het beleg, ruim zes- of achtduizend menschen aan de pest of andere ziekten gestorven zijn, zijn wij, om verschillende redenen, toch voornemens ons nog heden daarheen te begeven, opdat die brave lieden zoodoende meer moed scheppen en verder betere regelmaat en orde in alle andere zaken gebracht worde. Het troostrijk vertrouwen op den Almachtige zal ons, evenals tot nog toe, genadig beschermen en voor gevaar beschutten. Wij bevelen U en Uw gemalin hierbij in Zijn goedertierene hoede aan, met verzoek ons de korthed van dit schrijven niet euvel te duiden en ook onze lieve Moeder en de anderen — met de verzekering van onze dienstvaardigheid en onze groeten — onze verontschuldigungen over ons niet schrijven over te brengen.

Delft, den 4den October 1574.

Bij Gods genade Willem Prins van Oranje, enz., Graaf van Nassau, Katzenelnbogen, enz.,

Uw dienstwillige Broeder,

Willem, Prins van Oranje

[P.S.] Wij kunnen U niet genoeg schrijven welk een groote vreugde er hier onder het volk is geweest over het ontzet; dus hopen wij dat zij verder betere voorzorgen zullen nemen; ook hopen wij dat die, ons door God geschonken overwinning, ons buitendien nog veel voordeel zal brengen.